Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана. | № 143 (18166) | 1989 оной июниин 21, среда | Сэн 3 мүн.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ажалай үдэр

ДАХИНАА ШАЛГАРХАНЬ

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын Каленовой һу һаалинин фермэдэ ажал хэрэгээрэ суурхаһан пүрүүшүүлнилээд онон юм. Эдэнэрэй дундаһаа һаалишанаар худэлжэ байһан залуу хүбүүн Юрий Панхушкиниие онсолон дурдамаар. Энэ түрүү малшан нёдондо жэлдэ даалгагдаһан һүрэгэйнгөө үнеэн бүриньөө дунда зэргээр 4019 килограмм һу һаажа, дүрбэн мянгатанай зэргэдэ батаар ороо һэн.

Мүнөө Юрий Бамбариевич 25 үнеэтэй юм. Тэдэнь тугаллажа байнхай.

Зунай бэлшээриин үеые гүйсэд дүүрэнэгэр хэрэглэхын тула һаалишан хүбүүн июнь һара соо унтаха нойроо мартанхай ажаллажа байна. Даалгагдаһан бүлэг үнеэдһээ тэрэ мүнөө сүүдхэдэ дунда зэргээр 350 килограмм һу һаана. Энэнь үнеэн бүридэ тоолоходо, 14 килограмм һүн абтаһан болоно гээшэ.

Нүхэр Панхушкин өөрынгөө ажалһаа гадуур ниитын худэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Тэрэ ажахынгаа ажалша коллективэй советэй гэшүүнээр һунгагданхай. Иигэжэ залуу хүбүүн ОПХ-гайнгаа бүхы ажал хэрэгые шиидхэлсэжэ ябаһан нүхэр болоно. 1985 ондо КПСС-эй гэшүүндэ абтаа бэлэй.

— Ивалгын ОПХ-да би 1983 онһоо хойшо ажалланаб. Энэ үнэгэрһэн хугасаа соо ямаршье уларилтай жэл болог, даалгагдаһан һүрэгэйнгөө толгой бүриньөөнь 3000 килограмм һаа доошо һу һаагаагүйб. Нёдондо жэлдэ түрүүшынхээ дүрбэн мянгатанай хилэ дабажа гарааб. Энэ амжалтаяа улам саашадань батадхаха бага найдамтай үндэнэ һуури намда бии гээшэ. Өөрөө би шэнэ гунжадые абажа, бүлэг болгоод, һайн үнеэд болгожо бэлдэдэг заншалтайб. Мүнөө харуураһалжа байһан үнеэдки жэлдээ 4500 килограмм һу үгэхэ аргатай мал юм,— гэжэ һаалишан, коммунист Ю. Б. Панхушкин өөрынгөө саашанхи зорилготоёо намайе танилсуулаа һэн.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ивалгын ОПХ-гай һаалишан Юрий Панхушкин.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

МАНАЙ ХӨӨРӨЛДӨӨН

Зэдын национально-территориальна 520-дохи округһоо СССР-эй арадай депутадаар һунгагдаһан уран зохёолшо А. Л. Ангархаевай Москваһаа бусаһыень дуулаад, телефоноор хэдэн үгэ андалдабабди.

Жэмһэгһээ эхилбэ

ХЭРЭН. (Телефоноор абтаба).

— **Ардан Лопсонович, сайн байна, Тамнай Москваһаа хэзээ ерэбэт! Таниие депутадайнгаа мандадые баряад, һунгагшадайнгаа захяануудые дүүргэхэ хүсэлтэй тэндэ үлөө гэжэ дуулаабди. Хэр ябабат! Юумэн бүтэхөөр байна гү!**

— Депутадууд нүхэдһөө үлэжэ, Москвада үлэһэмни ушартай юм. Юуб гэхэдэ, Зэдын РАПО-гой түрүүлэгшэ Юрий Артемьевич Фомин орлогшотоёо ажалай хэрэгээр Москва ерэжэ, хангалгын талаар асуудалнуудые депутадайнгаа туһаламжаар шиидхэхэ гэзэ хүсэһэн байгаа. Тингэжэ бидэ гурбан СССР-эйшье, РСФСР-эйшье апропромдо, хэдэн министерствэдэ ороһон байнабди. Хаанашье бэлэн юумэн үгы хэбэртэй. Тингэбэшье хэрэгүүдиай бүтээсэтэй замда оруулагдаа гэжэ һананаб.

— **Тиихэдээ һунгагшадайнгаа захяануудые бэелүүлжэ эхилбэ ха юмта даа. Һайшаалтай байна. Түрэл Түнхэндөө ерээд, юу хэжэ байнабта!**

— Урда пятницада ерэһэн болоноб. Субботодонь гэртээ амарад гээд, үглөөдэрынь Түнхэнэй совхоздо үнгэргэгдэһэн нютагай һайндэртэ уригдажа, тэндэ түрүүшынгээ уулзалга хээб. Зон ехэ олон байгаа. Һайндэр байһан аад, тингэһэн юм гү, хадхууртай, муу асуудалнуудые дуулаагүйб. Олонхи зон Съездын юрэнхы байдалаар, бусад нүхэдөөрни һонирхобол даа.

— **Ардан Лопсонович, минэгэ эдэ үдэрнүүдтэ хаагуур ябаха зорилготой байнат!**

— Партиин Түнхэнэй райкомой конференц-зал соо бүхы ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна, совет худэлмэриин эдэбхитэд, фермэ, отаранууудые даагшанар суглархань. Тэндэ мүнөө ошожо, уулзалга хэхэ, сугларгашадай һонирхоһон асуудалнуудта харюусахам гээшэ. Һүүлээрнь Ахын районой, удаань Зэдэ, Захааминайнгаа һунгагшадтай уулзахяа ошохоб.

— **Съезд тухай һанамжаяа тобшохоноор хэлэжэ үгыт даа.**

— Сэхьиень хэлэхэдэ, нютагайшье Советэй депутат боложо үзөөгүй намда иимэ томо зиндаагай депутат гансата болошоходо, хэсүүхэн байха хэбэртэй. Үргэн демократиин оршон байдалда худэлдэг болохо гээшэмнай хүтэлбэрилжэ, худэлжэ байгшадай хоорондо тусхай һонин харилсаа тогтоохо янзатай. СССР-эй Арадай депутадуудай съезд дээрэ депутадуудай саашанхи худэлмэриин үндэнэ һуури табигдаба гээшэ. Тэрэнээ баримталан, тэрээндэ түшэглэн, һунгагшадайнгаа захяануудые бэелүүлхын түлөө үнэн зүрхэнһөө ороддохо ёһотойбди. Зоной найдаа хадаа туршахал гүбдии.

— **Зай, һайнта даа, баяртай, Ардан Лопсонович.**

В. ТОКТОХОЕВА, энэ хөөрэлдөө хэ.

УРГАСАЯА СУГЛУУЛХАНЬ

Тарбагатайн районой «Маяк» колхозой овощ ургуулагшад хабарай хагсуу хүйтэн удэрнүүдтэ тон харюусалгатайгаар ажалаа эрхилһэн байха юм. Бурнашевой отделениндэ апрель һара соо үгэрсэ тариха худэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдаа һэн. Энэл энэ шухала кампанида овощ ургуулагшадта колхозой конторын худэлмэрилэгшэд хамһалсажа, ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байна.

Эдэ удэрнүүдтэ огородшод үгэрсын түрүүшын ургаса хуряажа абахань.

А. Фоминагай хүтэлбэрилдэг бишыхан коллективтэ дүй дүршөөөр баян, олон жэлэй туршада огородой эдеэ ургуулһан Зинаида Трофимовна Фомина, Прасковья Петровна Ефремова, Ольга Никаноровна Михайлова гэгшэд худэлнэ. Эдэнэр ганса үгэрсэ тариа бэшэ, мүн помидорой рассада ехээр ургуулжа байна.

Д. НИКОЛАЕВ.

НЭГЭШЬЕ АЛХАМ УРАГШАА...

Огородой эдеэнэй хэды сэнтэй байһаень мүнөө хүн бүхэндэ ойлгуулһанай хэрэгтэй бэшэл хаш. Тон түрүүн элдэб витаминуудаар эльбэг огородой эдеэе ургуулжа абаха гээшэшни Захааминай районой эрхэ байдалда хүшэрхэн гэжэ мэдэрхэ шухала.

Аяар хойто зүгтэ овощ ургуулагдадаг гэжэ үншагшад һанажашье магадгүй. Зүгөөр манай эндэ үбэлэй сагта овощ тараяа ургуулха дулаан теплицэ үшөө баригдажа шадагдаагүй байһаар. Жараад гаран онуудта манай нютагай ажахы бүхэн зундаа огородой эдеэ ургуулха теплицэй байгша бэлэй. Тэрээн сооһоо муушье бэшэ даа, яһала өөһдтөө хүрэмөөр ургаса хуряадаг һэн. Тезд энэ шухала хэрэгые мүнөө эрхилхэд болёод, һаяхан байһан юумэеэ үльгэр түүхэ мэтээр һанажа һуухада хайшаа болоноб?

Михайловкын совхоздо байгуулагдаһан овощ ургуулагшадай бригада найман хүнһөө бүридэдэг юм. Би энэ бригадые 1984 онһоо хойшо хүтэлбэрилжэ ябанаб.

Коллектив тухайгаа богонихоноор хэлэбэл, эбтэй эетэйгээр, нэгэн хараа зорилготойгоор ажалладаг бригада байгуулагданхай. Дүй дүршэлөөр баян ветерануудшье, нэгэ-хоёр жэлэй туршада худэлжэ ябаһан залуушуулшье бии байха. Юрэдөөл, үгэеэ ойлгосолдоод, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхые ороддодог коллектив байгуулагданхай гэжэ үшөө дахин онсолхо шухала.

Бидэ энэ жэлэй апрелиин гурбанһаа ажалаа түгэс эрхилжэ захалаа һэмди. Нэн түрүүн редиска таряад, мүнөө тэрэнээ суглуулжа байнабди. Яһала баян ургаса абтахаар хүлеэгдэнэ. Тэрээнһээ гадуур 2 гектарта морхоob, 0,25 гектар дээрэ свекло, 0,15 гектар ногоон мангир, 0,05 гектарта укроп, 0,25 гектарта үгэрсэ тараяа һэмди. Һаадаа бригадамнай 6 гектар дээрэ капустаяа һуулгахань.

Манда тиимэ типовой теплицэтэй бэшэ хадаа, парнигуудаа шадаха соогоо бэлдээд, тэндээ үгэрсэ тариданг байгаабди.

Энэ жэлэй хабар ехэл хүйтэн байжа, манай ажалда нилээд бэрхэшээлнүүдые ушаруулба. Зарим ушарта тарилгаяа бага-сага хойшолуулаабди. Капуста үгэрсэ хоёройнгоо рассадые үшөө һуулгаабди. Үрэнэнэй шанарһаань болоо юм гү, капустын зарим рассада ехэл муу. Арендэ гуримда сроһон манда иимэ сагай уларил хэды ехэ нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые ушаруулна гээшэб?!

Совхозтоёо баталһан хэлсээнэй ёһоор бригадын гэшүүд энэ жэлдэ бүхыдөө 1170 центнер капуста, 60 центнер морхоob, 20 центнер свекло, 12,5 центнер ногоон мангир тушааха ёһотой. Бэшэ огородой эдеэ худалдаха даабари үгы.

Коллективнай нёдондо жэлдэ дүн хамта 950 центнер түсэбтэй һаа, 978 центнер капуста, 50 центнерэй орондо 30 центнер морхоob, 15 центнерэй орондо 9 центнер свекло тушаагаа һэмди. Бүхыдөө 1020 центнер огородой эдеэ худалдаха байбал, тэрээнэй дүүргэжэ шадаагүй гэхэ гү, али 1017 центнер овощ тушаһаан байгаабди.

Манай ажалда шиидхэгдээгүй асуудалнууд али олон бии. Газараа үһалдаг соргонуудной муудашоо. Тэрээнэй һэлгүүлхэ аргагүйдэнэбди. Бидэнэрэй ажал гүйсэд оньһожоруулагдаашьегүй. Ехэнхи ажалаа бар хусөөрөө хэһээрбди. Зарим худэлмэриие оньһожоруулхаар болонхойл даа.

Хэды иимэрхүү байдалтайшье һаа, бидэ гажаржа, гутажа ябадаг бэшэбди. Ерэхэ жэлдэ шэнэ теплицэ соогоо огородой эдеэ ургуулдаг болохо ёһотойбди. Энэмнай нэгэ елхам урагшаа хэгдэхэ байна ха юм.

З. КОРНАКОВА, Захааминай районой Михайловкын совхозой арендэ подрядай гуримаар ажалладаг, овощ ургуулдаг бригадын бригадир.

ПОЛИТИЗДАДААР ХЭБЛЭГДЭЭ

«М. С. Горбачев. СССР-эй дотоодын ба гадаадын политикын гол шэглэлнүүд тухай. СССР-эй Арадай депутадуудай съезд дээрэ хэгдэһэн элидхэл, хэлэгдэһэн түгэсхэлэй үгэ. 1989 оной майн 30,— июниин 9».

Политиздат энэ брошюрые хэблэлдэ бэлдэжэ, «Красный пролетарий» типографидa барлагдаба.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН КОНФЕРЕНЦИ

ДИМИТРОВГРАД (Ульяновска область). (ТАСС). Атомай элшэ хүсэндэ шэнэ шэглэл нэбтэрүүлгэдэ хабаатай үргэн олон асуудалнууд уласхоорондын XI конференциин, МАГАТЭ-гэй техническэ комитедэй зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаба. Эдэ бүгэдэ Советскэ Союзда түрүүшынхээ үнэргэгдэжэ байна.

Эрдэмтэдэй уулзалгын газар болгогдожо, Димитровград дэмы шэлэгдээгүй. Академик И. В. Курчатовай үүсхэлээр 1956 ондо үндэнэ һуриинь табигдаһан атомна реакторнуудай эрдэмшэнжэлэлгын институт — СССР-тэ эгээл томо ядерна түбүүдэй нэгэн эндэ үрэ түгэсөөр хүлдэй эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй делегацинууд Димитроградта боложо байһан уулзалгада хабаадана.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда шархатажа, инвалид болоһон 380 хүн, дайн сэрэгтэ баатарай үхэлөөр унаһан 257 сэрэгшын бүлэ үнэгэрэгшэ гурбан жэлэй туршада Улаан-Удэдэ гэр байра абаа. Гэбэшье мүнөө болотор гэр байраяа һайжаруулха инвалидууд үшөө бии байнаар. Мүнөөнэй байдалаар дайнай 290 инвалид, дайнда унаһан 127 сэрэгшэдэй гэр бүлэнэр хүнгэлэлтэй ээлжэнэй ёһоор байра абахаяа хүлеэнэ. Олонхинь дурбэн жэлнээ үлүү саг соо энэ ээлжэндэ байна. Гадна дайнда хабаадаһан 1464 хүн городой арадай депутадуудай Советүүдэй гүйсэдкому у д т а гэр байраяа һайжаруулха ээлжэндэ байна, тэдэнэр 10—15 жэл соо хүлеэхэ баатай болоно. Үшөө тиихэдэ дайнай 276 ветерануд ажалша коллективүүдтээ ээлжэндэ оруулагданхай.

Эдэ болон бусад олон тоо, баримтануд республикын Верховно Советэй Президиумэй ээлжээтэ заседани дээрэ дурдагдаба. Тус заседани дээрэ дайнай ветерануудые болон дайнда унаһан сэрэгшэдэй бүлэнүүдые гэр байраар хангаха тухай хуули гурим бэелүүлхэ талаар арадай депутадуудай Улаан-Удын горсоведэй гүйсэдкомой ябуулдаг худэлмэри тухай асуудал зүбшэгдэнэн байна. Энэ амин шухала асуудалаар абтажа байгаа хэмжээнүүд тухай элидхэл заседани дээрэ горгүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. К. Кукшинов хэбэ. Элидхэлшэ олон тоото тодорхоһон баримтануудые дурдаа. Жэшээнь, иимэрхүү байдалтай бүлэнүүдтэ 1985 ондо 159 байра, 1986 ондо — 114, 1987 ондо — 194, 1988 ондо — 116 байра үгтэнэн байна, харин 1989 ондо 220 бүлэ гэр байраар хангагдахаар хараалагдана. Юу хэлэхэб, ажабайдал хубилжа, хүн зоной эрилтэ хубилжа байгаал ааб даа. Һүүлэй жэлнүүдтэ худоөһөө Улаан-Удэ зөөжэ ерэхэ хүсэлэнтэй нилээд олон инвалидуудһаа, дайнда хабаадагшадһаа гэр байра абаха тухай мэдүүлгэнүүд ороно. Нүгөө зарим хүнүүд урдань гэр байра абаһан аад, мүнөө үргэдхэхэ тухай асуудал табина. Гадна ажал дээрээ инвалид болоһон хүнүүд үсөөн бэшэ, олон үхибүүдтэй 990 бүлэ мүнэ шадаал һаа түргэнөөр байра байдалаа һайжаруулхаяа хүлеэнэ.

Шиидхэхэ асуудалнуудай хэды олон байбашье, горгүйсэдком нэн түрүүн дайнай инвалидуудые, дайнда унаһан сэрэгшэдэй бүлэнүүдые, интернационалис уялгаяа дүүргэхэдээ, шархатаһан сэрэгшэдые гэр байраар хангаха асуудал саг үргэлжэ анхарал хинаалтадаа табижа байха гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Ээлжээнэй унжагай нобшоор ябадаг шалтагаан үсөөн бэшэ. Барилгашад гэр байра ашаглалгада тушааха түсэбөө дүүргэнэгүй. 1985—1988 онуудта Улаан-Удэдэ түсэбөөр хараалагдаһанһаа 27 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра дутуу ашаглалгада үгтэнэн байна. Эдэ шухала асуудалнуудые шиидхэхын тула промышленна предприятинууд арга боломжонуудаа элсүүлжэ, ветерануудай ажаһууха амяараа гэрнүүдые бариха аргатай. Зарим ветерануудай өөрынгөө мүнгэн зөөрэр гэр байра барюулхаяа кооперативта орохо дуратай һаань, энэ гүйлтыень хангаха арга бэдэрхэ, правительствын тогтоолой ёһоор эрхэтэдтэ гэр байра худалдаха арга боломжонуудые нариндаар бодомжолжо үзэхэ шухала гэжэ Президиумэй заседани дээрэ хэлэгдэбэ.

Зүбшэн хэлсэлгын үедэ нилээд олон шүүмжэлхы ажаглалтануд хэгдээ. Зарим ушарта хүн зоной ажаһуужа болоомоор гэрнүүд сусагдана. Агууехэ Илалтын 45—50 жэлэй ой дүтэлжэ байна, мүнөө болотор инвалидууд болон дайнай ветерануудые гэр байраар түгэс хангаагүй байха ушарые тэсэхээр бэшэ гэжэ заседани дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Зарим ушарта хүн зоной ажаһуужа болоогүй гэрнүүд сусагдана. Агууехэ Илалтын 45—50 жэлэй ой дүтэлжэ байна, мүнөө болотор инвалидууд болон дайнай ветерануудые гэр байраар түгэс хангаагүй байха ушарые тэсэхээр бэшэ гэжэ заседани дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Зарим ушарта бага-сага хойшолуулаабди. Капуста үгэрсэ хоёройнгоо рассадые үшөө һуулгаабди. Үрэнэнэй шанарһаань болоо юм гү, капустын зарим рассада ехэл муу. Арендэ гуримда сроһон манда иимэ сагай уларил хэды ехэ нэмэлтэ бэрхэшээлнүүдые ушаруулна гээшэб?!

Совхозтоёо баталһан хэлсээнэй ёһоор бригадын гэшүүд энэ жэлдэ бүхыдөө 1170 центнер капуста, 60 центнер морхоob, 20 центнер свекло, 12,5 центнер ногоон мангир тушааха ёһотой. Бэшэ огородой эдеэ худалдаха даабари үгы.

Коллективнай нёдондо жэлдэ дүн хамта 950 центнер түсэбтэй һаа, 978 центнер капуста, 50 центнерэй орондо 30 центнер морхоob, 15 центнерэй орондо 9 центнер свекло тушаагаа һэмди. Бүхыдөө 1020 центнер огородой эдеэ худалдаха байбал, тэрээнэй дүүргэжэ шадаагүй гэхэ гү, али 1017 центнер овощ тушаһаан байгаабди.

Манай ажалда шиидхэгдээгүй асуудалнууд али олон бии. Газараа үһалдаг соргонуудной муудашоо. Тэрээнэй һэлгүүлхэ аргагүйдэнэбди. Бидэнэрэй ажал гүйсэд оньһожоруулагдаашьегүй. Ехэнхи ажалаа бар хусөөрөө хэһээрбди. Зарим худэлмэриие оньһожоруулхаар болонхойл даа.

Хэды иимэрхүү байдалтайшье һаа, бидэ гажаржа, гутажа ябадаг бэшэбди. Ерэхэ жэлдэ шэнэ теплицэ соогоо огородой эдеэ ургуулдаг болохо ёһотойбди. Энэмнай нэгэ елхам урагшаа хэгдэхэ байна ха юм.

З. КОРНАКОВА, Захааминай районой Михайловкын совхозой арендэ подрядай гуримаар ажалладаг, овощ ургуулдаг бригадын бригадир.

ТЕАТРНҮҮД

серии) — в 10, 12-30, 18-20, 22-30.

«ЭРДЭМ»
Короткое замыкание — в 13, 16-20, Враг мой — 14-40, 18, 20, 21-50.

«ОКТЯБРЬ»
Пусть я умру, господи — 40, 11-10, Данди по прозвищу «Крокодил» — в 12-40. Мужчина и женщина — 16-20, 20. Информационный сеанс. Мужчина и женщина — в 21-50.

«АРШАН»
Коршуны добычей не становятся (2 серии) — в 18-30, 21.

«ВОСТОК»
Пугала — в 15-30, Дуэль (2 серии) — в 18, 21.

«БАЙКАЛ»
Человек ниоткуда — в 18, 20-30.

ВИДЕОЗАЛ «ЛУЧ»
ВА-банк или ответный удар — в 18, Рысь возвращается — 19-40, Соблазн — в 21-

СПОРТСМЕНҮҮД—ҮХИБҮҮДТЭ

...менүүд — үхибүүдтэ» ...тивно-тэдхэмжыһн нэ...хидхэхэ тухай шаа...эйн чемпион, тэрэ...хэн байгуулха үүс...шадай нэгэн Г. Кас...ийн 19-дэ Москвада ...эн пресс-конференц...нэдэсээ. Тэрэнтэй ...эйн ба Олимпийн ...й оло дахин чемпи...ксиист В. Фетисов, ...И. Роднина, тенни...эй чемпион А. Чесноков совет болон гадаады журналистнуудтай хөөрэлдэбэ. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Совет хүүгэдэй жасын правлениин түрүүлэгшын орлогшо З. Драгункина, «Семья» газетын ахалагад редактор С. Абрамов, США-гай «Голден стейт уорриорз» гэжэ НБА-гай клубай тренер-селекционер Д. Нельсон болон бусад хөөрэлдөөндэ хабаадаһан байгаа.

(ТАСС).

Комсомолой сэжэбайдал

ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗОРИМГОЙ ХЭРЭГҮҮД

Манай районой ажалшад КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хүсэл эрмэлэлтэйгээр социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Юуб гэхэдэ, БАМ-ай барилга энэ жилдэ гол түлэб дүүргэдэжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушаадаха юм. Байгал далайһаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр үргэн дайдада олон мянган хүдэлмэришэд байрын гэрнүүдые, социально-соёлой байшангуудые, станци, вокзал болон разъезднүүдые бодхооно. Тиихэ зуураа түмэр зам электрижүүлнэ. Хойто-Муяын шэлэнүүдтэ тоннельнүүдые түнхинэ.

Энэ ехэ хэрэгтэ районоймнай комсомол-залуушуул аха нүхэдтээ суг ехэ юумэ хэлсэнэ. Залуу коммунистнууд Николай Старков, Василий Цивилев, Александр Бескаравайный, Алексей Куценюк гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай коллективүүд ажал хэрэгтээ тон хэрюусалгатайгаар, эзэн ёноор хандажа, даабари болон уялгануудда сүм дүүргэхэ гэжэ ороллоно.

Жэшээлхэдэ, Николай Старковой бригадын гэшүүд бүри 1985 онһоо хойшо БАМ-ай Буряадай участогай түмэр зам электрижүүлэлсэжэ эхилээ һэн. Энэ хадаа харюусалга ехэтэй, орёо, ехэ нарин хэрэг юм. Түмэр-бетон бахананүүдые тодхохо, булад утаһа татаха энэ ажалда залуушуул богонихон болзор соо дүршэһэн байна. Тиин Байгалай хаданууднаа Хойто-Муяын шэлэнүүд хүрэтэр 350 гаран километр түмэр зам электрижүүлэгдээ. Байгша ондо Витим хүрэтэр бахананүүдые тодхоод, булад утаһа татажа, түмэр харгы электрижүүлжэ дүүргэхын тула тосхонуудһаа холо байрлаад, ажаллажа байна.

Николай залуушуул тухай ходол һаналаа табижа, зүбшэл заабаряараа туһалжа ябадаг хүн. Участогтаа газетэ, журнал захюулжа абадаг, һанал бодолоо хубаалдан хөөрэлдэдэг заншалтай. Бригадынь коммунистнууд болон комсомолшуудай эдэбхеэр залуушуул хамтын суглаа үнгэргэдэг, ажал хэрэг ба ажабайдал тухай сэхэ руунь хөөрэлдэжэ, шухала олон асуудалнуудые зүб тээшэнь шидхэдэг болонхой. Минии һанахада, Николай Старков залуушуулай дунда ойлгуулламжын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри аша үрэтэйгөөр ябуулжа шадана. Тиимэнээ хүн зоной дунда хүндэтэй ябана. Энэ бригадын коллектив Буряадай участогай эрхим бригада гэһэн нэрэ солодо олон удаа хүртэһэн байха. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр 1000 тухэригэй шанда тэдэнэр хүртөө бэлэй.

БАМ-ай суута хүнүүдэй нэгэн Александр Бескаравайный олон үнһөө бүридэһэн комсомол-залуушуулай коллективые хүтэлбэрилдэг юм. Тэрэ түмэр замда рельс табидаг ажалтай. ВЛКСМ-эй Северобайкальскын горком, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Буряадай участогай штаб А. Бескаравайныи хүдэлмэрие үндэрөөр сэгнэдэг байха юм. Юундэб гэхэдэ, Александр залуушуулайнгаа ара боломжонуудые, дүршэл шадабарие мэдэдэг һэн тула, шадахаар юумыень даалгажа үгэдэг заншалтай.

Энэ бригадын гэшүүд мүнөө Хойто-Муяын хаданууддай дундуур 54 километр түмэр зам барилсажа байна. Энэ ажалаа июль һарада дүүргэхэ эзэргэтэй. Хөөр-гурбан халаанай туршада ажаллахадаа, тэдэ социалис мүрысөөндэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые харуулна. Ангаракан-Витим гэһэн габшагай ажалай участогта ажалладаг гэжэ тодорхойлонхой. Байгша оной апрель һарада эрхим бүтээсэ туйлажа, «ГлавБАМстрой» нэгэдэлэй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Буряадай участогай Хүндэлэлэй грамотаар, мүнгэн шангаар урмашуулагдаһан юм.

Нэгэ нэгээрнь дурдаха болоо һаа, иимэ ажалша бэрхэ, урагшаа һанал бодолтой комсомол-залуушуул Хойто Байгалдамнай үсөөн бэшэ. Тэдэнэр түрүү ажалай эрхим жэгдэг, ажал хэрэг ба ажабайдал тухай сэхэ руунь хөөрэлдэжэ, шухала олон асуудалнуудые зүб тээшэнь шидхэдэг болонхой. Минии һанахада, Николай Старков залуушуулай дунда ойлгуулламжын ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэри аша үрэтэйгөөр ябуулжа шадана. Тиимэнээ хүн зоной дунда хүндэтэй ябана. Энэ бригадын коллектив Буряадай участогай эрхим бригада гэһэн нэрэ солодо олон удаа хүртэһэн байха. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгөөр 1000 тухэригэй шанда тэдэнэр хүртөө бэлэй.

БАМ-ай суута хүнүүдэй нэгэн Александр Бескаравайный олон үнһөө бүридэһэн комсомол-залуушуулай коллективые хүтэлбэрилдэг юм. Тэрэ түмэр замда рельс табидаг ажалтай. ВЛКСМ-эй Северобайкальскын горком, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Буряадай участогай штаб А. Бескаравайныи хүдэлмэрие үндэрөөр сэгнэдэг байха юм. Юундэб гэхэдэ, Александр залуушуулайнгаа ара боломжонуудые, дүршэл шадабарие мэдэдэг һэн тула, шадахаар юумыень даалгажа үгэдэг заншалтай.

Энэ бригадын гэшүүд мүнөө Хойто-Муяын хаданууддай дундуур 54 километр түмэр зам барилсажа байна. Энэ ажалаа июль һарада дүүргэхэ эзэргэтэй. Хөөр-гурбан халаанай туршада ажаллахадаа, тэдэ социалис мүрысөөндэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые харуулна. Ангаракан-Витим гэһэн габшагай ажалай участогта ажалладаг гэжэ тодорхойлонхой. Байгша оной апрель һарада эрхим бүтээсэ туйлажа, «ГлавБАМстрой» нэгэдэлэй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай Буряадай участогай Хүндэлэлэй грамотаар, мүнгэн шангаар урмашуулагдаһан юм.

Нэгэ нэгээрнь дурдаха болоо һаа, иимэ ажалша бэрхэ, урагшаа һанал бодолтой комсомол-залуушуул Хойто Байгалдамнай үсөөн бэшэ. Тэдэнэр түрүү ажалай эрхим жишээ харуулжа, омогорхомоор дүнгүүдые туйлана. БАМ-ай барилгада түрүүшын лэ үдэрһөө хабаадажа захалһан Василий Цивилев мүнөө хүрэтэр комсомол-залуушуулай бригадые хүтэлбэрилнэ. Тус бригадын коллектив районой һуурин тосхонуудые холбоһон харгы зам асфальтаар хушадаг гол ажалтай В. Цивилевой бригадынхид Северобайкальск-Байкальское гэжэ харгы замда 45 километр, Северобайкальск-Кичерэ замаар 60 километр асфальт дэбдижэ, мүнөө Кичерэ-Уоян гэһэн 115 километр утатай харгыда орохоёо бэлэдхэлэй хүдэлмэри дүүргэжэ байна. В. Цивилевой бригада 1987 онһоо хойшо хамтын подрядай гуримаар ажалладаг. Даажа абаһан трактор, машинануудаа сүм ашаглажа, һайн үрэ дүнгүүдые түйладаг гэдэг. В. И. Цивилев бэрхэ хүдэлмэришэн байхаһаа гадна бэрхэ хүмүүжүүлэгшэ юм. Залуу комсомолшуудта туһалаа гэжэ сэдьхэл бодолоороо эрмэлэзэдэг хүн. Тиимэһээл тэрээнтэй ажалладаг жолоошод, трактористнууд ажалһаа гаража ошодоггүй. Үнэхөөрөө эб нэгэн бүлэ болонхой. Тиимэнээл эдэнэр даажа абаһан ажал хэрэгтээ эзэн ёноор хандажа, бусадай дундаһаа шалгардагынь гайхалгүй.

Һайн бүлэдхэлтэй, зоримгой шиидэнги абари зантай залуу коммунистнуудта комсомол-залуушуулай бригадануудые даалгахада, аша үрэнь аргагүй һайн байна. Гэбэшье зарим ушарта тудаһан лэ хүнүүдые комсомол-залуушуулай бригадануудые хүтэлбэрилхыень ВЛКСМ-эй зарим комитедүүд томилдог байха юм гэжэ сэхыень хэлэхэ хэрэгтэй.

Северобайкальскын түмэр замай отделениин залуу коллектив һаял хүсэ тамир нэмэжэ байна, үе-үе болоод ажалша шэнэ коллективүүд эмхидхэгдэнэ. Тус отделениин ВЛКСМ-эй комитет (секретариинь О. Сагитов) мүнөө хүрэтэр комсомол-залуушуулай нэгэшье коллектив эмхидхэгүй байна. Түмэр замай станцинуудта, вокзалнуудта, разъезднүүдтэ, дистанцинуудта комсомол залуушуул яһала олоор хүдэлнэ. Эдэнэй дунда Олег Сагитов ойлгуулламжын хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулна.

СССР-эй Арадай депутадуудай съездын материалнуудые мүнөөнһөө тон анхаралтайгаар шудалжа эхилхэ шухала. В. Цивилевой, Н. С. Старковой бригадануудай коллективүүд Съездын материалнуудые шудалжа эхилэнхэй. Һаяшаг эдэ бригадануудай хүдэлмэришэдтэй уулзахадаа, энэ хүдэлмэриин ябуулегдажа байһан тухай дуулажа, яһала баярлаа һэм.

Түмэр замай отделениин комсомолой комитет ойлгуулламжын, хүмүүжүүлгын политическэ шухала хүдэлмэри һулаар ябуулна. Энээн тухай ВЛКСМ-эй горкомой һаяхан болоһон пленум дээрэ нюур сахингүй сэхэ руунь хэлэгдээ һэн. Тус комитедэй секретарь Олег Сагитовай энэ талаар хэхэ юумэн ехэ байна.

Коммунис партимнай залуушуулые хүмүүжүүлэх хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулдаг гээшэ. Энээн тухай СССР-эй Арадай депутедуудай съезд дээрэ мүн хэлэгдэнэн байна. Энэ шухала асуудалда комсомолой городской комитет үдэр бүриин анхаралаа хандуулжа, бага бэшэ хэмжэ ябуулганнуудые үнэргэнэ. Комсомолой комитедүүдтэ, эхин организациннуудта бодото туһаламжа горкомой талаһаа үзүүлэгдэнэ. Комсомолшуудай хубиин харюусалгые дээшэлүүлхэ, эгээн эрхимүүдыень хүтэлбэрилхы тушаалнуудта дэбжүүлхэ талаар түрүүшын алхамууд хэгдээ. Комсомолой ажабайдалые эдэбхижүүлхэ хэрэгтэ комсомол залуушуулай бригадануд ехэ үүргэ дүүргэдэг байна. Иимэ бригадануудай тоо олошоруулга хадаа ВЛКСМ-эй горкомой шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Манай хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл бии. Тэрэкиие хамтын хүсөөр усадхажа, районойнгоо ажабайдалые бүхыдэнь хубилган шэнэдхэлсэхэ гэһэн шухала зорилгоёо районоймнай комсомол-залуушуул һайн ойлгоно.

Ю. РУССУ,
ВЛКСМ-эй Северобайкальскын горкомой нэгдэдэхи секретарь.

«СССР-эй Арадай депутадуудай съездын дүнгүүд» гэһэн темээр ниитэ полит-үдэр үглөөдэр республика доторнай үнгэргэгдэхэнь

ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН ЗАМААР НАЙДАМТАЙГААР ДАБШАХА

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь, СССР-эй арадай депутат В. А. Медведев июниин 16-да «Кибернетика» гэжэ эрдэмэй-үйлэдбэриин нэгэдэлэй эрдэм-шэнжэлэлгын институтдай коллективтэй уулзаба. Автомат аргаар хүтэлбэрилгын мүнөөнэй түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые зохёон бүтээгшэд еөһэдынгөө зохёолнуудтай, ажал хэрэгүүдтэй, хүгжэлтын хараа түсэбүүдтэй, хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай ба амаралтын эрхэ байдалтай тэрэниие танилсуулһан байгаа. Мүнөө институт арадай ажахын хэдэн шухала һалбариннуудта эрдэм-техникын дэбжэлтын хэмжээе тодорхойлдог оронай шэнжэлэлгын түрүү түбүүдэй нэгэниинь болонхой.

Институтдай конференц-зал соо болоһон уулзалга дээрэ СССР-эй Арадай депутедуудай һаяхан болоһоо дүүрэһэн съездын дүнгүүд тухай хөөрэлдөөн дэлгэгдээ. В. А. Медведев сугларагшадай урда үгэ хэлэбэ. Хөөр неделиин хугасаа соо совет болон уласхоорондын олониитын анхерал манай Съездэ хандуулагдаһан байгаа гэжэ тэрэ хэлээ. Үнэхөөрөөшье, энэмнай аюрынгөө удха шанараар, хэмжэгэзэрээ, үнэн сэхэ байһаараа, зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаараа үрда тээнь үзэгдөө дуулдаагүй ехэ үйлэ хэрэг болобо. Съездый үйлэ хоёр зорилго табигдаһан байгаа. Нэгэдэхеэр, гүрэнэй бүхы засагые тэрэнэй гүйсэд дүүрэнээр бэе дээрээ даажа абаһантай дашарамдуулан, гүрэнэй засагай шэнэ дээдын зургааануудые бүридүүлжэ, тэдэнэй ажал ябуулгын эхи табиха. Хоёрдохёор, орон доторхи байдалые гүнэзгыгөөр шэнжэлжэ, партиин дотоодын ба гадаадын политикын гол шэглэлнүүдые тодорхойлхо. Съезд эдэ бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлээ гэжэ һанагдана.

Гүрэнэй засагай дээдын шэнэ зургааануудые бүридүүлгын шухала удха шанартай байһан тухай үгэ хэлэгшэ саашадаа тогтоходоо, хүүли ёһото гүрэнэй эрхэ байдалда, Советүүдтэ засагай бүрин эрхыень хангаха тон шэнэ байгууламжа тухай эндэ хэлэгдэнэ гэжэ тэмдэглээ. Верховно Совет бодото дээрээ үргэн ехэ эрхэ түлөөлэлгэнүүдтэй саг үргэлжэ хүдэлдэг хүүли гаргалгын ба захиргаанай зургаан болоно. Энэнь тэрэнэй түрүүшын заседанинууд дээрэ элэгдэ харагдаа.

Верховно Советэй Түрүүлэгшын тушаал — бодото дээрээ удхаараа шэнэ институт мүн. Гүрэнэй толгойлогшын эрхэнүүд болон уялганууд тухай мүнөөнэй ойлгомжонуудтай Советүүдэй ленинскэ ёһо заншалые тэрэ бэедээ таарамжатай зохидоор нэбтэрүүлнэ. Съезд дээрэ үгэ хэлэһэн олохон хүнүүд М. С. Горбачевто хандахадаа, тэрэниие президент гэжэ нэрлэһэн, тэрэниие бүхы арад һунгаха ёһотой гэһэн һанал бодолоо мэдүүлнэн байгаа. СССР-эй Верховно Советэй Түрүүлэгшые һунгаха талаар Съездын баталан абаһан гурим бүлюу тоотой байна гэжэ һанагдана. Тиихэдээ тэрэ ороной олоной хабаадалгатай дээдын зургааануудта мэдэлтэй байна бшуу.

Нёдондо жэлэй намар баталагдан абтаад, Конституцида оруулагдаһан заһабариннуудтай зохилдуулан, гүрэнэй засагай дээдын зургааануудай шэнэ байгуулалтын худэлмэридэ Съезд болон СССР-эй Верховно Советэй сесси эхи табиа.

Ороной ниитэ-политическэ ажабайдалда урагшаа асари ехэ дабшалтануудые хэшье һаемнай, экономикодо хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаашье һаемнай, 80-дахи онуудай эхиндэ тэрэнэй ороһон экономическа доройтон үналгаһаа ороноо гаргажа шадаагүйбди гэжэ үгэ хэлэгшэ гүрэн доторхи байдалые шэнжэлхэдээ, Съезд дээрэ гүрэнэй политикын гол шэглэлнүүдые тодорхойлходоо тэмдэглээ. Зарим депутадууд үгэ хэлэхэдээ, мүнөө, һүүлэй жэлмүүдтэ манайда экономическа, социально-политическэ үналта тохёолдоһон байна гэжэ мэдүүлбэ гээд КПСС-эй ЦК-гай секретарь һанууллаа. Тиигэжэ энэнь хубилган шэнэдхэлгэдэ зүрюу харшаар соносторон байгаа. Юрэдөөл, тэрэ эдэ бүхы бэрхэшээл түбэгүүдые тохёолдуулаа, асуудалнуудые тодорхойлоо. Тоэд иимэ хандасые заубшөөхэ гээшэ хүшэр бэрхэшэлтэй. Орёо шухала асуудалнууд хубилган шэнэдхэлгэһээ үндэһэлэн гараа бэшэ, харин хүгжэлтэгүйгөөр зогсошоһон үе сагһаа эхитэй байгаа бшуу. Хубилган шэнэдхэлгэ эдэ бүхы асуудалнуудые элирүүлээ, тэдэнэй зариманиинь үнэхөөрөөшье хурсадаа.

Дотоодын ба гадаадын политикые үнэн сэхээр, шүүмжэлхы ёнсор зүбшэн хэлсэгдэн байнабди гэжэ В. А. Медведев Съездын үнэрэһэн оршон байдалые шэнжэлхэдээ тэмдэглэбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ зүбшэн хэлсэлгын гүнзэгы удхатай байлга бултанай сэдьхэл ханаагаагүй. Юундэб гэхэдэ, хүдэлмэриин гуримда, эмхидхэлдэ хабаатай асуудалнууд, бусадшье ушарнууд ехэ саг һалгаанан байха юм. Зарим хүнүүд үгэ хэлэхэдээ, юрэнхы асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулба. Партиин найруулан тодорхойлһон дотоодын ба гадаадын политикын гол шэглэлнүүд Съезд дээрэ залан сэхээр дэмжэгдэдэ. Диилэнхи олонхи депутедуудай хэлэһэн үгэнүүд ороной урда табигдаһан гол асуудалнуудые, экономическа, мүн политическэ хубилалтануудые Съезд дээрэ М. С. Горбачевой, Н. И. Рыжковой хэлэһэнэй үндэһөөр гол түлэб ойлгожо байһанаа хөөрүүлаа, манай һанал бодолые баяжуулаа. Энэ тэрэ хэмжээнүүдэй хэээ бэелүүлэгдхэ байһан тушаа, тэдэниие бэелүүлгын эршэ дэлисэ тушаа, асуудалнуудые орёо хурсаар табижа байһан тушаа ондо ондоо һанал бодолтой байбабди.

Сэхыень хэлэхэдэ, экономическа, социальна ба үзэл суурталай шэнжэтэй асуудалнуудаар шухала шидхэбэринүүдые абахын, нариналр бэлдэжэ, шэнжэлжэ, мэргэжэлтэдые хабаадуулжа, нэгэтэ бэшэ зүбшэн хэлсэжэ, магад, референдумүүдые үнэргэжэ, энэ тэрэ хуулиин актнуудые дары баталан абахын тула Съезд общество дотор ехэ этигэл найдал түрүүлээ, тодорхой асуудалнуудые шидхэхэ арга олгоо гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ. Энэ хадаа үргэн ехэ политическэ үндэһэ һуури зохёон абаха хуралдаан болоһон байгаа.

Гэбэшье Съезд хэдэ хэдэн ехэ социально-политическэ асуудалнуудые шидхэбэ. Энэнь пенсинүүдэй доодо эахын хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, хүдэлмэришэд болон мастернуудаар ажалладаг хүнүүдэй пенсинүүдэнь нэмэлтэ түлбэри түлэхэ хизаарлалганнуудые болюулалгада хабаатай байна. Инвалидуудые, Эсэргэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадые материальна талаһаань хангаха, медицинын эмхи зургаануудта, санаторинуудта, амаралтын байшангуудта үбшэнтэдые харууһалалгада үзэгдэдэг илгаануудые усадхаха талаар хэдэн хэмжээнүүд абтаа. СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1989 оной апрелиин 8-най Указай 11-дэхи статьяе (прим) болюулха тухай шидхэбэриие Съезд баталба. Орёо хурса социальна асуудалнуудые хаража үзэхын тула Съезд арадай депутедуудай хэдэн комисси байгуулаа. Верховно Советэй Президиумдэ, тэрэнэй палатануудта, комитедүүд болон комиссинуудта, Министрнүүдэй Советэ элдэб асуудалнуудые шидхэхэ даалгабари тиихэдэ үгэһэн байгаа. Юрэдөөл, Съездын шидхэбэринүүдһээ бодото дээрээ баага бэшэ гэхэ гү, али горитой ашаг үрын абтаха байһаниинь арсашагүй.

Съезд демократние хүгжөөхэ талаар ехэ алхам хэбэ. Тэрэ үргэн ехэ, эрхэ сүлөөтэ хөөрэлдөөнүүдые элирхэйлэн харуулаа, үргэн олон асуудалнуудаар һанамжануудые хэлэхэ арга олгоо. Хүдэлмэришэд, тарьашад ба интеллигенциин дундаһаа залуу, онсо өөрсөөр бодомжолдог, үсэд нэтэрүү, эралхэг зоригтой шэнэ хүнүүд арадтаа мэдээжэ болоо. Юрэдөөл, энэмнай далда нюусагүй демократическа оршон байдалда үнгэрһэн үрэ түгэс үгэ булялдаата хөөрэлдөөн болобо.

Съезд дээрэһээ телевиденеэр сэхэ хэгдэһэн дамжуулганууд, заседанинуудай стенограммые «Известия» газетэдэ гүйсэд дүүрэнээр толилолго, бусад газетүүдэ үргэнөөр тунхаглалга эдэ бүгэдые элирхэйлэн гэршэлнэ. Эхинһээ хойшо бидэ нэн түрүүн элдэб эсын һанал бодолнуудые зайсуулан сарахын тула өөһэдын залан сэхэ һанал бодолтой байгаабди.

Съезд хадаа демократи болон политическэ соёл болбосоролой һайн һуургуули болоо. Энэмнай имагтал «нэгэдэхи класс» мүн гэхэ гү, али энэ һуургуулиин эхин шата болоно гэжэ В. А. Медведев мэдүүлбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, тэрэ демократние үргэнөөр баримталаагүй, хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө депутадуудые хашаха, харшалха ябадал үзэгдөө гэһэн һанал бодол съезд дээрэ, тэрэнэй һүүлээршье хэлэгдэнэ. Хоёр ондоо кандидатура дэбжүүлэгдэгүй гэһэн үгэнүүд ходе ходо гараһан байгаа.

Хоёр гү, али бүришье олон кандидатура дэбжүүлхэ гэһэн гол ёһо баримталнабди. Бодото ажал ябуулгадаа парти энэ гол ёһо баримталан бэелүүлнэ. 1987 оной январиин Пленум дээрэ хэдэн кандидадай үндэһэ һуури дээрэ, нюусаар дуугаа үгэжэ, партийна комитедүүдэй секретарьнарые һунгалгын гол ёһоор бүрилдүүлэгдээ һэн. Гэбэшье энэ асуудалда бодолтойгоор хандаха хэрэгтэй. Юрэ хэдэн хуниие дэбжүүлхын тула юрэл нэмээн дэбжүүлжэ болохогүй. Жишээнь, гүрэнэй толгойлогшые һунгахын тула. Олонхиин зүгһөө дэмжэгдэһэн парти өөрынгөө хүтэлбэрилэгшые энэ тушаалда дэбжүүлдэг гэшэ. Тэрэ үргэнөөр мэдэрэгдэһэн хүтэлбэрилэгшэтэй байдаг. Тиимэнээ юундэ хоёр гү, али гурбан хуниие дурадхаха юм?

Партида зорюулагдаһан темэ хадаа Съездын бүхы хүдэлмэриин гол темэнүүдэй нэгэниинь болобо гэжэ В. А. Медведев саашадаа хэлээ. Депутадуудай хэлэһэн үгэ соо тэрэ элдэб хараа бодолноо соносторон байна. Иимэ эх хурелдаанууд дээрэһээ партийна организациннуудта зорюулагдажа, эдэ олон шүүмжэлхы ажаглалтанууд үшөө хэээдэшье хэлэгдэгүй юм. Сэхыень хэлэбэл, шүүмжэлэл хододоо бодото байдалһаа үндэһэтэй, үнэн зүб байгаагүй. КПСС-эй саашанхи арга боломжонуудта һэжэглэнгеэр хандаһанаа, парти дотор, тэрэнэй нютаг органуудай хосрондос, хүтэлбэрилэгшэдэй, Генеральна секретариин, Политбюрогой хосрондо хёмороо зуришэлдөө үүдхэхэ, партиие Советүүдтэ зүрюугээр табиха һэдэлгэнүүд зарим үгэ хэлэгшэдэй зүгһөө гаргагдаа.

Советүүдэй залан сэхэ шидхэбэринүүдтэ өөһэдынгөө гэшүүдээр дамжуулан нүлөөлхэ арга боломжыень партийнаа болюулха, үшөө урда тээнь, һунгуулиин кампаниин үедэ һунгалтада партиие хабаадуулхагүй гэһэн һанал бодол заримдаа соносторон байгаа. Ушарынь юуб гэхэдэ, олонхи оронуудта политическэ партинууд һунгалта үнгэргэхын тула байдаг гээшэ. Советүүдэй Съезд гү, али партиин съезд Верховно Совет гү, али КПСС-эй ЦК дээшээ гү гэһэн Съезд дээрэ соносторон эзэргэсүүлгэнүүд таарамжагүй байгаа гэжэ үгэ хэлэгшэ саашадаа мэдүүлбэ.

Гэбэшье эдэ бүгэдэ шүүмжэлхы ажаглалтануудай удхые гүнзэгыгөөр шэнжэлгэнэ, эдэ бүгэдэнһөө тобшололнуудые хэлгэнэ мааладые холодуулнагүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь хэлээ. Зүгөөр мүнөө хэрбээ үгэ хэлэгшэдэй олонхид һанал бодолнуудые зайсуулан сарахын тула өөһэдын партиин темэ тушаа шүүмжэлхы өөһоор хэлэбэл, ондоо үндэһэ бариминуудые дурдаһан байна. Энэмнай партиин нэрэ хүндэдэ, партиин гэшүүнэй, партийна эдэбхитын ба хүтэлбэрилэгшын нэрэ хүндын тулөө һанаагаа зобожо байнаһаа, парти дотор бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгэ тухай анхерал ороллогоноо, совет обществые хубилган шэнэдхэлгын мөнлайда тэрэнэй дабшажа ябаһан тухай анхерал ороллогоор нэбтэрэнхэй байна.

Манай общество дотор демократие үргэдхэхын тула партиин мөнлайта үүргые сахиха, бэхижүүлхэ бүхы арга боломжонуудай бии байһанда бидэ этигэн найданабди. Гэбэшье тэрэ өөрынгөө үгэрые ондоо онол аргануудаар — олониитын дунда, гүрэнэй ба ниитын эмхинүүдтэ эндэ хүдэлдэг коммунистнуудаар дамжуулан, политическэ, үзэл суурталай хүдэлмэри ябуулха онол аргануудаар бэелүүлхэ үялгатай. Мүнөө ниитын ямаршье хүсые тоонгуй байжа болохогүй гэжэ Съезд дээрэ болоһон орёо хурса үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүд харуулба. Үргэн ехэ, залан сэхэ хөөрэлдөө хэхэ, бултанай аша туһые харуха, тэрээндэ хабаатай бүхы хүсэнүүдые хубилган шэнэдхэлгын ниитэ хэрэгтэ хабаадуулха шухала. Энэ хадаа гол үндэһэ һууринуудай нэгэн, партиин нэрэ хүндые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй мөнлайта үүргые бэхижүүлхэ зам мүн.

Хубилган шэнэдхэлгын үедэ үзэл суурталай хүдэлмэриин үүргэ үндэһөөрөө хубилна гэжэ үгэ хэлэгшэ үзэл суурталай хүдэлмэриин асуудалнуудтай зохилдуулан, Съездын дүнгүүд тухай тогтожо хэлэхэдээ тэмдэглээ. Ушарынь юуб гэхэдэ, ниитын һанал бодолые хараада абаигүй, угайдхадаа, тэрээндэ зүрюу харша бэйе, экономикодо, социальна һалбариннуудта соел болбосролдо нэмэ, ехэ алхам хэмээ шадахагүй набди. Демократическа, нюусагүй общество дотор ниитын һанамжа түгэлдэ... эзахиралтануудые үгэлгөө... хүсэнүүдые хүтэлбэрилгэ... дахагүйбди. Хүнүүдэй... үсэд нэтэрүү, ухаатай... этигэл найдалтай хүдэ... ябуулха шухала.

Олониидэ мэдэсэлгэ... дэлгэрүүлэн тараадаг... сэлнүүд ниитын һанамжа... рилдүүлэдэ, тодорхойлго... ехэ үүрэ дүүрэгдэг... Арадай депутадуудай... дээрэ, ниитын үгэ булгэ... та хөөрэлдөөнүүдтэ һан... нэдхэгэлын мүнөөнэй... олониитэдэ мэдэсэлгэ... дэлгэрүүлэн тараадаг хэ... нүүдэй хүдэлмэриие та... доороор хэлэжэ байна. Ти... шье тэдэнэй хүдэлмэри... илгатайгаар сэгнэхэ... таарахагүй байна гэжэ... дана. Демократие, н... мдээсэлые үргэдхэлгэ... да нюусагүй байглын, г... ы юумэ шүүмжэлэлг... раа шугамые хэлбэ... өөр бэелүүлхын тулөө... нэбди. Гэхэтэй хамта б... най хаблэлые демокра... гэдхэлгын тед ондоо... тэй болгохогүйн, арад... аша туһада зүрюугэ... ствые шэнэдхэлгэдэ зэ... табихагүйн тулөө тэмс... Ажабайдалһаа үндэ... хын тулөө, энэ тэрэ... тамшаг муухайгаар... гүйн, бузарлахагүй... сэтэй юм. Нимэнээ... шүүмжэлхэ өөтойбди... шүүмжэлхэгүйн тулөө... байнабди. Манай хэ... билган шэнэдхэлгын... бодотоор, таарамжатай... наар харуулхын тулөө... бүтэмжэтэй һайн... дые шидхэлгэдэ... гээр хабаадахын тулөө... нэбди. Хэблэлэй ажал... гада политическэ нюу... лэлгэһээ парти арсаа... гүй юм гэжэ тодоор... лэхые хүсэнэб гэжэ В. А... ведев мэдүүлбэ. Зүгөө... политическэ үүрэг... онол аргануудаар, ... дын хүсөөр, үнэн... сөөр тэрэниие бэелүү... хараална.

Үгынгөө түгэсхэлэ... эй ЦК-гай секретарь... сагта партиин бэелүүл... мэри, зорилгонууд ту... гэрэнгыгээр тогтобо. Э... кодо токёолдожо бай... туу дунданнуудые ус... шухала юумэн мүнөө... гэжэ тэрэ хэлээ. Ни... хэрэглэмжын дэлгүүрм... шуулха тухай эндэ х... Гэхэтэй хамта, эконом... ажал хэрэгүүд тусг... дундуур да үдаан б... программанууд тухай... жа болохогүй. Политик... формо бэелүүлхэ та... ри ехэ хүдэлмэри тү... бан жэлэй үлэһэн... бэелүүлэгдэхэ байна. ... фермын хоёрдохи ш... рэнэй засагай зургаа... республиканска, мүн... ной, городской ба... шатын хүтэлбэрие х... асуудалнууд мүнөө... табигдана. Энэ шата... хосрондын харилсаан... тын манай ажабайдал... һэн шухала талада... байна. Үргэн олон... нууд — национальна... кын политическэ ба т... скэ үндэһэ һууриһа... национальна ба нюу... дорхой асуудалнуудые... хэхэ хүрэтэр хэдэн... хала зорилгонууд эн... дана.

Бүхы шэглэлнүүдэ... гаргалгын айхабтар... жэзнэй хүдэлмэри... хүлеэнэ. Верховно С... асуудалнуудые тон э... гээр шидхэхые ороо... той. Советүүдэй... Съезд ерэхэ намар... дэхэ юм.

Богони болзор соо... торхи байдалаа гурм... һайжаруулха, социаль... номическа ба ниит... ческэ оршон байдал... тээшэнь хубилгаха г... шухала хэрэг болоно... болон тэрэнэй Центр... митет ажал ябуулгы... до нарин түсэбтэй... үгэ хэлэгшэ түгэсхэ... дүүлэб. Тэрэ Съезд... түлэб баталагдаа, ... лагдаһан дурадхал... ажаглалтануудаар... Тиимэнээ хараалһан... бата найдамтайгаар... дабшаха хэрэгтэй.

Уулзалгада хабаа... олон тоото асуудалну... Медведев харюусаба...

Эдэ хоолой программа — бүгэдэ арадай хэрэг

ҮГЭРСЭ ТАРИДАГ БОЛОБО

Үбэлэй сагта Яруунын районой эрхэ байдалда огородой шухаг гэжэ тоологдодогынь эдеэ үргүулха хэрэгые тон зүбтэй. Сэбдэг хүйтэн уларилтай нютагта үгэрсэ үргүулха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ ааб даа. Харин зунай һарануудай үедэ Нарһатын совхоз, «Дружба» колхоз энэ ургамалые тарижа ургуулдаг заншалтай юм. Яруунын бүсад ажахынууд огородой эдеэ ургуулха энэ шухала хэрэгые хэрэгүй гэжэ тоолсдог байһан зандаа.

Эгээл сэбдэг хүйтэн хурьһэтэй газарта оршодог Целиннын дунда һургуулиин һурагшад, багшанар үбэлэй үедэ үгэрсэ ургуулжа эхилбэ. Нёдондо жэлэй зун һургуулиин директор В. Ф. Князев үбэлэй һарануудта үгэрсэ ургуулха тусхай теплицэ барюулһан байна. Иимэ теплицэ барюулха дүй дуршэл эдэнэртэ хаанаһаа байхань һэм. Хушэр хүндэ эрхэ байдалда тэдэнэрэй хэды оробошье, һайн дурсаараа суглөһан дархашуулай бригадын гэшүүд тэрэл жэлэйнгээ намарынь 180 дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ барижа тушааба. Энэ байрадаа квартальна котельнаһээ дулаа оруулһан байна. Иигэжэ һургуулиин һурагшад октябрь һара соо үгэрсын рассада һуулгаха аргатай болоо һэн. Рассадын ургамал яһала һайнаар ургажа, түргэнөөр үндыбэ. Апрель һарын тэн багаар үгэрсын түрүүшын продукци суглуулагдаһан байха юм.

— Нютагайнгаа хүн зондо ургуулһан үгэрсэеэ худалдажа, даб дээрээ 600 тухэригэй олзо оруулбабди,— гэжэ Владимир Федорович хэлэнэ.

— Улад зондо хэды сэнтэйгээр үгэрсээ худалдадаг зомта?— гэһэн асуудэл табигдаба.

— Эртын үгэрсэ наймаалхадаа, килограммайнь түлөө 3,50 тухэриг абаа һэмди. Харин мүнөө бидэ килограммыень 3 тухэригөөр худалданабди, — гэжэ һургуулиин директор харюусана.

Энэ статьягай автор тэдэнэртэ тиихэдэ ехэл атаархаһан байна. Юуб гэхэдэ, Шэтын областьһоо асарагдаһан килограммынь 4,20 тухэригтэ үгэрсын түлөө бүхэли үдэрөө шахуу оошорто байжа абадаг яруунынхидтэ Целиннын дунда һургуулиинхидай дүй дуршэл һайшаагдахаар байгаа һэн.

— Гаргашатькай хайшаа юм? Хушэрхэн лэ байгаа ёһ

...д» гэнэн темэ...
...і үнгэргэгдэхэн...

ЗАМАА...
...ШАХА

...эрүүн харша бэйэ...
...кодо, социальна ...
...соёл болбосролдо...
...ехэ алхам хэмжэлдэ...
...набди. Демократичес...
...да нюусагүй обществ...
...сэтэй юм. Иимэнхэ...
...захиралтанудые үгэ...
...хүсэнүүдые үгэ...
...дахагүйбди. Хүнүүд...
...үсэд нэтэүү, ухаан...
...этигэл нэдэлтай ...
...ябуулха гүхала.

Олониэдэ мэдээс...
...дэлгэрүүн тараадаг...
...сэлнүүдиитын ...
...рилдүүрдэ, тодорхо...
...ехэ үүгэ дүүргэдэг...
Арадаг депутадуудаг...
...дэрэ, иитын үгэ б...
та хөөлдөөнүүдтэ ...
...нуудг хэлэгшэд хуби...
...нэдхэн мүнөөнэй ...
...олонтэдэ мэдээс...
...дэлгэрүүлэн тараадаг...
...нүүй хүдэлмэрие...
...доёор хэлэнэн бай...
...шь тэдэнэй хүдэлмэ...
...тэрэ ондо ондоог...
...ратайгаар сэгнэхэ...
...трахагүй байна гэн...
...дө. Демократие...
...дэсэлые үргэдхэлэ...
...нюусагүй байгалыг...
...л юумэ шүүмжэлэ...
...аа шугамые хэлбэ...
...өөр бэелүүлхэн тулг...
...эбди. Гэхэтэй хамта ...
...най хэблэлые демокр...
...гэдхэлгүй тад ондоо...
...тэй болгохогүйн, ара...
...аша түнада зүрөөгэ...
...ствые шэнэдхэлгэдэ ...
...табихагүйн тулөө тэ...
Ажабайдалнаа үндэнэ...
...хүсэнүүдые үгэ...
...дахагүйбди. Хүнүүд...
...үсэд нэтэүү, ухаан...
...этигэл нэдэлтай ...
...ябуулха гүхала.

Олониэдэ мэдээс...
...дэлгэрүүлэн тараадаг...
...сэлнүүдиитын ...
...рилдүүрдэ, тодорхо...
...ехэ үүгэ дүүргэдэг...
Арадаг депутадуудаг...
...дэрэ, иитын үгэ б...
та хөөлдөөнүүдтэ ...
...нуудг хэлэгшэд хуби...
...нэдхэн мүнөөнэй ...
...олонтэдэ мэдээс...
...дэлгэрүүлэн тараадаг...
...нүүй хүдэлмэрие...
...доёор хэлэнэн бай...
...шь тэдэнэй хүдэлмэ...
...тэрэ ондо ондоог...
...ратайгаар сэгнэхэ...
...трахагүй байна гэн...
...дө. Демократие...
...дэсэлые үргэдхэлэ...
...нюусагүй байгалыг...
...л юумэ шүүмжэлэ...
...аа шугамые хэлбэ...
...өөр бэелүүлхэн тулг...
...эбди. Гэхэтэй хамта ...
...най хэблэлые демокр...
...гэдхэлгүй тад ондоо...
...тэй болгохогүйн, ара...
...аша түнада зүрөөгэ...
...ствые шэнэдхэлгэдэ ...
...табихагүйн тулөө тэ...
Ажабайдалнаа үндэнэ...

...ЭЙ ҮНЭРӨӨР ...НХИЛЬАН...

...к олоороо ажаһуудаг Октябрьска районой томо...
...нуудай нэгэн болохо 20-дохи «А» кварталай 76-...
...соо ороходо, абаһаар наартай зохид, досоохинь...
...эн, бүхы юумэниинь эмхи гуримтайгаар хэрэгдэ...
...өрдөөл эндэ ажалдаа дуратай, хэжэ байһан юу...
...усалгатай, илангаяа зоной хэрэглэмжые һайнаар...
...ролдогоо, эбтэй эетэй коллектив хүдэлдэг гэ...
...р байдаг.
...тайхалгуй. Энэмнай Улаан-Удэ хото соогоо тү...
...удэй нэгэниинь болоно. Үнгэрһэн жилдэ энэ колле...
...ынгөө бүлэгэй аптекэнүүд соо социалис мүрөө...
...та түйлаһан байна.
...ой нэгэдэхи кварталдашье тус аптекэ зондо...
...далдаха, эм хэхэ гэхэ мэтын туһаламжа үзүүлхэ...
...ринуудаа амжалтатайгаар дүүргэ һэн.
...аа арбан хургандаа адли һайнаар мэдэхэ боло...
...мэргэжэлтэй фармацевтнүүд үсөөн бэшэ. Жэшээнь,
...гшын орлогшо Ольга Александровна Русина эндэ...
...жилдэ хүдэлнэ.
...сильевна Михалёва аптекэдэ түрүүн нюдэнэй шэ...
...али оптикын таһагта наймаалагшаар хүдэлжэ бай...
...дохи мэргэжэл шудалжа, нюдэнэй шэл тааруу...
...харгашаар ажалладаг болоо. Даабарияа зааталгүй
...гадна, ажалаа һайн шанартайгаар, хүн зонһоо
...логүйгөөр хэхые ороллодог хүн юм.
...ЭРЭ: О. А. Русина. Т. В. Михалёва.
А. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фототекст

...ИЙЕ
...ХАРААР
...ХАНГАНАБ

ЭТИГЭЛ, НАЙДАЛ ХЭРЭГТЭЙ

...эх худалдаа наймалхэдэ айхабтар ...о байна. 1985 он...манай парти бо...льство хубилган ...яһала оролдосо...улна. Нэн түрүүн ...о болон албан ...здеэ хоол, һай...он хубсаһан, гу...бусад юумэ түр...ь элбэжүүлэх һа...Теэд эд бараан, ...о байрын элдэб ...үүдэй жэлнүүдтэ ...үй.

...наймаае урагшаниитын һанажа түгэ...өөхэ тухай хоосэтэй юм. иимэнхэ...эгдээд лэ мүнөө захиралтанудые үгэ...үлэй үедэ эд бахүсэнүүдые хүтэлбэ...хын хэмжээн дээдахагүйбди. Хүнүүд...эб гэхэдэ, эд бүсэд нэтэүү, ухаан...сэнгынь һэмээхэн этигэл нэдэлтай ...өхө байдаг хэ юм. ябуулха гүхала.

...ань юумэ абахынхэды түхэриг...эб байгаа. Столосэлнүүдиитын ...эдеэлхэдэ, мүнөө...рилдүүрдэ, тодорхо...юун гэжэ нэрэтэй, ехэ үүгэ дүүргэдэг...тай эдеэн байнаб Арадаг депутадуудаг...г болоо бшуу. дээрэ, иитын үгэ б...каһашье абахадаа, та хөөлдөөнүүдтэ ...ь балай харахаяа нуудг хэлэгшэд хуби...а. Энэ һайн юунэдхэн мүнөөнэй ...Оуб гэхэдэ, салин олонтэдэ мэдээс...ргдажа байһан эд дэлгэрүүлэн тараадаг...из юумэнһээ түрнүүй хүдэлмэрие...ргажа байна бшуу. доёор хэлэнэн бай...эбэл, хэрбээ прошь тэдэнэй хүдэлмэ...предприятинуудай тэрэ ондо ондоог...з юумэ хээ һаань, ...ратайгаар сэгнэхэ...нэгэ тухэриг тарахагүй байна гэн...ехэ болоно. Тиинэ. Демократие...зоной салин айдээсэлые үргэдхэлэ...ин дээшээ болоно. ...нюусагүй байгалыг...эргүйшье һаань, ...л юумэ шүүмжэлэ...а байһан юумэ ...аа шугамые хэлбэ...эр абаха хуушаеөөр бэелүүлхэн тулг...мүнөө үедэ таа...эбди. Гэхэтэй хамта ...шал бии болон...най хэблэлые демокр...үедэ хубсаһа угаагдэхэлгэн тад ондоо...ок, мылэ, шудөө...тэй болгохогүйн, ара...пааста гэхэ мэтын ...аша түнада зүрөөгэ...ы болоод байха...ствые шэнэдхэлгэдэ ...й нэгэ пааста нэтабихагүйн тулөө тэ...аһаа үлүү саг соо Ажабайдалнаа үндэнэ...д. Тиигээд байхатагүй юумэ үсэдхэн...ы нэгэ хүн 20—30 ...хын тулөө, энэ тэрэ...ата абаха болоо тамшаг муухайгаар ...ий мүнгэнэй ехэгүйн, бузарлахагүйн...шалтагаантай. Нэшүүмжэлхэ ёөтойбди...юундээшье хэрэгшүүмжэлхэгүйн тулөө...юд байна. Манай байнабди. Манай хэ...нэгэй сэнтэй болбилган шэнэдхэлгэн...эд бараа, эдихэ бодотоор, таарамжа...гаргаха, таһалганаар харуулхын тулөө...удалдаха хэрэгбүтэмжэтэй һайн асу...худалдаа наймаадые шидхэлгэдэ эл...ерэхэдэнь, нэгэ гэжэ хабаадахын тулөө...абаха шүдэнэбди. Хэблэлэй ажа...лаб байха ёөтой. гада политическэ нүл...ий урда тээ энэ лэлгэнэ парти арсажа...42 мүнгэтэ байнагүй юм гэжэ тодоор...40—50 мүнгэтэ болохые хүсэнэб гэжэ В...ведев мэдүүлбэ. Зүг...политическэ үүрэг...онол арганууудаар, ...дын хүсөөр, үнэн ...сөөр тэрэниие бэелүү...хараална.

Үгынгөө түгэсхэлдэ...эй ЦК-гай секретарь...сагта партиин бэелүүл...мэри, зорилгонуд тү...гэрэнгыгээр тогтобо. Э...кодо токёолдожо бай...туу дундануудые уса...шухала юумэн мүнөө...гэжэ тэрэ хэлээ. Нэн...хэрэглэмжын дэлгүүрө...шуулха тухай эндэ ...Гэхэтэй хамта, экономи...ажал хэрэгүүд тухай...дундуур ба удаан б...программануд тухай...жа болохогүй. Политиче...формо бэелүүлэх тал...ри ехэ хүдэлмэрн тус...бан жэлэй үлэһэн ...бэелүүлэгдэхэ байна. ...формын хоёрдохи шат...рэнэй засагай зургаа...республиканска, мүн...ной, городской ба р...шатын хүтэлбэрие хүдэ...асуудалнууд мүнөө ...табигдана. Энэ шата ...косрондын хэрилсаан ...ын манай ажабайдал...нэн шухала талада ...байна. Үргэн олон ...нууд — национальна ...ын политическэ ба тө...гэ үндэнэ һуурин...национальна ба нюте...торхой асуудалнуудые...ехэ хүрэтэр хэдэн ...ала зорилгонууд энд...

Бүхы шэглэлнүүдэ...ергалгын айхабтар ...кэнэй хүдэлмэрн ...улөөнэ. Верховно Сэ...суудалнуудые тон эд...эр шидхэхые ороло...ой. Советүүдэй х...Съезд ерэхэ намар ...рэхэ юм.

Богони болзор соо ...орхи байдалаа гурим...ийжаруулха, социальн...омическа ба нинтэ...эскэ оршон байдалы...эшэнь хубилгаха гэ...ухала хэрэг болоно. ...олон тэрэнэй Централ...итет ажал ябуулганууд...ь нарин түсэбтэй юм...э хэлэгшэ түгэсхэлд...үүлбэ. Тэрэ Съезд дэ...лэб баталагдаа, энд...гдаһан дурадхалну...иглалтануудаар нэм...нимэнэ хэрааһан э...та найдамтайгаар ...ибшаха хэрэгтэй.

Хуулалгада хабаадаг...он тоото асуудалнуудт...адведев хэрюусаба.

(ТА...

...нитинуудта гараһан ...р ханын шэнэ материа...бэрилнэ. Хирпинсын ...хэрэглэгдэхэ асбобурн...ада болоҗо үгэнэ. Тус...удэр соо 1500 гаран б...тээгдэнэ. Хүдөөгэй үүг...гэр барихын тула м...н шэнээн блогууд хэ...эг.

(ТА...

...ЗЭДЫН РАЙОНДО

АША ҮРЭТЭЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

Петропавловка һуринда Хитадай Арадай Республикын Синьминь уездын Шэньян хотын түлөөлэгшэд ерэжэ, КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районой Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй, Зэдын агропромышленна нэгэдлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ. Уездын начальниган орлогшо Не Цзинь, хотын хүтэлбэрилэгшын орлогшо Цянь Ишан, агротехник Лю Цинхань гэгшэд хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдээр сэдьхэлээ хананхай бусаа.

Районой хүдөө нютагуудта овощ үргүүлдаг 12 теплицэ барихэ, хониной арһа үйлэдбэрилдэг, хубсаһа оёдог нэгэдэлнүүдые байгуулха гэхэ мэтын асуудалнуудаар хоёр тала үгөөз ойлголсоһон байна.

МОНГОЛ НУХЭДТЭ ТУҺАЛБА

Петропавловкын тубэй больницын врачнуудһаа бүридэнэн бүлэг Монголой Арадай Республика зорижо, хоёр үдэрэй туршада зоной бэе махабад шалгаба, эмшэлбэ. «Энэ бүлэгэй бүридэлдэ ороһон үхибүүдэй врач, терапевт, невропатолог, акушер-гинеколог ба отоларинголог монгол зондо хүндэмүүшэ ёһоор хандажа, эмшэлгын талаар ехэ туһа хүргөө»,— гэжэ монгол врачнуд хэлэнэ.

ХУУШАН БАЙШАН ЗАҺАБАРИЛААД...

Оёор нютагта дунда һүргүүлиин хоёр дабхар хуушан байшан бии юм. Энэ байшангые һэльбэн шэнэлжэ заһабарилаад, эмшэлгын түб байгуулха шидхэбэри абтаа бэлэй. Физиокабинет, шүдэ аргалдаг кабинет гэхэ мэтые эндэ бии болгохо гээд хараалагдана. Нютагта ажаһуугшад заһабарилга өөһэдынгөө хүсөөр ябуулхабди гэжэ мэдүүлээ. Зунай һүүл багаар заһабарилга дүүргэгдээд байха гээд хараалагдана.

М. ПАШИНСКИЙ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС · АПН

ТУСХАЙ НОМЕР ГАРГАГДАБА

ПАРИЖ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр июлиин эхээр Франциде ерэхээ байһанда зорюулжа, Франциин «Франци—СССР» гэжэ журнал тусхай номер гаргагдаба.

Нинтыи һанал бодолые шөнжэлхэ институтдай хамта энэ журналай эмхидхэнэн асуулта эндэ ехэ һуури эзэлнэ. Советскэ Союзда французуудай ямараар хандажа байһаниинь асуулта соо гүнзэгыгөөр шөнжэлэгдэнэн байгаа. М. С. Горбачев тухай юун гэжэ һананабта?— гэнэн асуудалаар анкетэ эхилнэ. Совет хүтэлбэрилэгшэ тухай муу юумэ хэлэжэ шадахагүй байнабди гэжэ асуултада хабаадаһан хүнүүдэй 71 процентнь мэдүүлбэ. Оройдоол 8 процентнь муу сэгнэлтэ үгөө.

Франциин гүрэнэй министр, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ролан Дюмагай интервьюө журнал мүн лэ толилно. М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр ерэхээ байһан ушар тон шухала удха шанартай үйлэ хэрэг болоно гэжэ Франциин дипломатическа албан зүргааһанай толгойлогшо мэдүүлээ. Энэнь манай орнуудай хоорондохи харилсаануудта шэнэ түлхисэ үгэхэ байна. СССР-тэ болоҗо байһан хубилатануудые һайнаар сэгнэнэб гэжэ министр хэлэбэ.

Бүхы һалбаринуудта болоҗо байһан хубилатануудые али болохоор урмашуулхаар, харилсаа холбоогоо хүгжөөхөөр бэлэнбди гэжэ Р. Дюма тэмдэглээ.

ҮХИБҮҮД— ОРОНОЙНГОО ЭЛШЭН САЙД

ВАШИНГТОН. Юрэ бүсын совет делегаци США-гай нислэл хотодо хүрэжэ ерэбэ. Тэрэнэй гэшүүдые эндэ «Үхибүүд — оронойнгоо элшэн сайд» гэжэ нэрлэнэ. Совет-американ залуушуулай түлөөлэгшэдэй уулзалгые үнгэргэхын тула «Америкын эдир элшэн сайдууд» гэжэ американ нинтын эмхи тэдэнине уриһан байна.

Энэ хадаа совет һурагшадай харюугай аяншалга болоно. Урда тээнь энэ жэлдэ «Америкын эдир элшэн сайдууд» гэжэ эмхиин гэшүүд Москва ерэжэ, арадуудай хоорондохи хани барисаанда, үгөөд ойлголсолгодо ехэ нүлөө үзүүлээ һэн. Совет орондо ерээд байха үедөө үхибүүдтэй уулзаһан. тэдэнэй бүлэнүүдтэ ажаһуулһан, Раиса Максимовна Горбачевада айлшалһан байгаа.

ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

ВАРШАВА. Сейм болон сенадта үнгэргэдэнэн һунгалтын түрүүшын шатада правительствада ородоггүй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд ехэ амжалта туйлаба. Вида ураг-шагүйдэһэн байнабди гэжэ ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ М. Раковский Вроцлавта партийна эдэбхитэдтэй уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Мүнөө коалициин эзэргэнүүдтэ, ПОРП-до урма зоригоо алдаһан, хайша хэрэг байһан, манай ажал хэрэгэй ураг-шатайгаар ябуулагдаха байһанда этигэдэггүй хүнүүд бии. Гэбэшье шэнэ байдалда эрэлхэг зориг гаргажа, эршэмтэйгээр тэмсэхэ этигэл найдалтай партиин гэшүүд бии гэжэ М. Раковский тэмдэглээ.

Үгөөз ойлголсолгын, хубилалтануудай политика зүб гэжэ тоологдоно. Тэрээнһээ ондоо һайн юумэн байхагүй. Хэды хүндэ хүшэр байгаашье һаань, социализмын дэлхэй хүгжэлтынгөө шэнэ шатада оробо гэжэ мартаха ёһогүйбди. Социализмын шэнэ түхэл шэнжые бэдэрхэ хүдэлмэрй үргэнөөр ябуулагдажа байна. Энэ замда тодорхой хараа шэглэлнүүд үгы юм. Политическэ демократине үргэдхэхэ гэһэн үнэн зүб зам шэлээбди, гэбэшье демократинь оршон байдалтай манай үдэр бүриин ажал ябуулгые таарадуулан табижа шадаагүй байһаарбди.

Парламентда ородог бүхы хүсэнүүдэй хабаадалгатай хамтын правительство хадаа хүтэлбэрилгын эгээл ашаг үрэ ехэтэй түхэл шэнжэ болохо байна. Энэ хадаа эгээл һайн шиидхэбэри болоно гэжэ дурадханабди. Мүнөө дээрээ оппозиционно лагериин хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалаар тодорхой хараа шэглэл баримталнагүй.

Буряадай уран зохёолшодой шэнэ бүтээлнүүдһээ

Даша-Дэмбэрэл ДУГАРОВ

ЗАЛУУ НАҺАН

Романһаа хэһэг

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь июнийн 20-ой номерто).

Тиихэ зуураа Ганбата гурбан хоногой саада тээ һүрэг шонуудһаа удамаршьень түрүүн буудежа унагаанаа, удаань нэгэ шонын шархатаһан янзатай, ганга руу орожо үгы болоһон тухай, тэрэ унагааһан удамарша шоные бэдэржэ абахьень буугай эзэндэ, городой ноён хүндэ хэлэһэн тухайгаа хөөржэ үгөөд:

— Олзо аха, тэрэ шархатаһан шоные бэдэржэ үзөө һаатнай яахаб?— гэжэ Буянтын абада хандахадань, нүгөөдэнь абаһаар лэ зүбшөөжэ, хусануудаа, мүн Ганбатын зээрдые худаг дээрэ абаашажа уһалһанай һүүлээр Үзүүр шэлэ ошохёо зорибо.

Үдэшэлэн Олзо аха хүрэшэнхэй шоно ганзагалаад хүрэжэ ерээ. Еремей Урбановии Арампилай Жэгжэд хоёр үнөөхи удамарша шоные ороҗо, жалгын эхинэй хайлааһенһаа үлгэжэ, арһыень хуулажа абаад ошоһон байна гэжэ тэрэ хөөрэбэ. Ганбатын хэлээшээр, Олзо аха эгэл эрьетэй ганга руу орожо, хаа-яа шуһаяа дуһаан харайжа ошоһон шонын мүрөөр жалгые уруудахадань, Зэдын тракт харгын хойто хабсагайн оройдохи хүмэг доро тэрэ шоноҗ үхэшэнхэй, үни хүрэшэнхэй хэбтээ.

ОЛЗО АХА Чойжимаа хоёр үдэшэ хараҳхы болоһон хойно бااһан дээдэ гэртээ ошожо хонохоёо Ганбатын мориие тэргынгээ хажууһаа хүтэлэн үгсөө. Ганбата Буянтын асаржа үгэһэн барагшаниие уугаад, нэгэ хэды сагай үнгэрхэдэ, баһа зэрэ эдеэлһэнэй һүүлдэ радио шагнаба. Ганбатын муу байхада, радио тухайгаа мартаад байһандал, Буянта энэл мүнөө баруун-хойто буландахи түсгаар стол дээрэ табигданхай батарейгээр хүдэлдэг «Родина-2» гэжэ радиоприемникые дуугаргаба ха юм. Ямаршьеб һайхан дуунай аялга эздэлнэ. Сэдьхэлэй хубшэргэй дайран эздэлээшэ энэ хүгжэм дуун Ганбатын хүсэл зоригые һэргээнэ, ажабайдалай баяр, жаргал тээшэ дуудана. Буд дээрэ һайхан зураг гаргажа оёжо һуурһан Буянташье хүгжэмэй шэдитэ долгиндо абтаад, бодолгото болоно хэбэртэй. Удаань тэрэ пешэнэй дэргэдэ ошожо, дулаанайнь ҮааЛтые хаагаад, сонхын ойрө дааранһандаа, нюргаараа пешэнэдэ хашан зогсохо зуураа, Ганбата тээшэ хараже:

— Шамайе уйташоо гэжэ һанаалби,— гэжэ энэзбхилбэ.

— Иимэ һайхан хүгжэмэй эздэлжэ байхада шагнагүй үнташабал, нүгэлтэй юм ааб даа. Түргөөр хүй дээрээ бодожо, һанаһан хэрэг ябадалдаа ородог һайб гээд хүсэжэ хэбтэнэб, — гэжэ Ганбата хэлэбэ.

— Бүхы һанаһан, хүсэһэншни бэелхэ, би этигэнэб!— гэжэ Буянта тэрэниие дэмжэн дуугарба.

Буянта дундуур зэргын шамбай солбон бэтэй, энэ һаруулхан, сэбэр шарайтай, урин ухаансар харасатай — урэанда зун анха түрүүшыихээ хараһан Ганбатын анхаралые татаһандал адлаар, иимэ һайхан басагантай золгохо гээшэ хуби заяанай үршөөл мүн гээд һанаулһан шэнгээр үзэгдэжэ байба. Энэ мэдэрэлһээ гу даа, Ганбата хүгжэмэй түгэсэжэ байхада:

— Буянта, би мүнөө хүл дээрээ байһан һаа, энэ хүгжэмэй аялгаар шамтай вальсда эрьелдэхэ һэм!— гэбэ.

— Кавалерни, бү зобыш даа, һүүлдэ хатарна аабаабди!— гэжэ Буянта шогтойгоор хэлэбэ.

— Дүтэ болоод һуугыш, хөөрэлдэе. Үглөөдэр ябахашни ха юм.— гэжэ Ганбатын хэлэхэдэ, Буянта ямаршьеб ондоо дамжуулга захиһан радиогоо болюулаад, энэзбхилэн нааша ерэжэ:

— Юун тухай хөөрэлдэхэбибди!— гээд оронойнь мүгэ дээрэ һууба.

— Иимэ байдалда ороод байхадам, хажуудам байгаашашни ямар һайн бэ! Шинии байхада, ямаршьеб һаруулхан, һанаанда зохид байна. Энэзгээрээшье намайе түргөөр эдэгээнэ хэбэртэйш,— гэбэ.

— Тиихэдээ энэзхэн гурбан үдэрни дэмы үнгэрөөгүй гээшэ!— гэжэ Буянтын шогтойшогоор хэлэхэдэ:

— Гурбан үдэр ажалдаа байбагүйш...— гээд Ганбата:— Миниии түлөө,— гэжэ нэмээбэ.

— Хүндэ байдалда байгааш. Аба эжы хоёрой шамда туһалхашье байгаа һаань, шамайе орхёод ябажа шадаагүйб...— гэжэ Буянта юушьеб дутуу хэлэһэндэ, дуутай болобо.

Энэзниинь Ганбата өөрынхөөрээ ойлгобо. Аяар дайнай урда жэл хоёр эсэгэнэрэйнгээ бүһэнүүдээ андалдаһые Буянта мэдээд байна гээд тэрэ таахадал гээ. «Эсэгэ эхын үреэлтэй һэн хойноо шамда үяягатай хүншни ха юмбиб, хүндэ байдалда ороод байхадаш орхёод ябашажа шадаагүйб»,— гэбэ ёһотой гээд Буянта тухай һанаашье һаа:— Һайнши даа, Буянта,— гэжэ Ганбата хэлээд, баһал ямаршьеб таамаг гуниг-тайшагаар энэзбхилжэ:— Нам тухай һанаагаа зобохо нэгэшье басаган... намда үгы, хаанашье үгы гээд һанадаг байгааб...— гэбэ.

— Ши нам тухай иигэжэ хэлэнэ гээшэ гүш?— гээд Буянта гайхаһан хэбэр үзүүлбэшье, гурэ эшье намайе түргөөр эдэгээнэ хэбэртэйш, гэжэ Буянта юушьеб дутуу хэлэнэндэ:

— Ши ямаршьеб ондоо дамжуулга захиһан радиогоо болюулаад, энэзбхилэн нааша ерэжэ:

— Юун тухай хөөрэлдэхэбибди!— гээд оронойнь мүгэ дээрэ һууба.

— Иимэ байдалда ороод байхадам, хажуудам байгаашашни ямар һайн бэ! Шинии байхада, ямаршьеб һаруулхан, һанаанда зохид байна. Энэзгээрээшье намайе түргөөр эдэгээнэ хэбэртэйш,— гэбэ.

— Тиихэдээ энэзхэн гурбан үдэрни дэмы үнгэрөөгүй гээшэ!— гэжэ Буянтын шогтойшогоор хэлэхэдэ:

— Гурбан үдэр ажалдаа байбагүйш...— гээд Ганбата:— Миниии түлөө,— гэжэ нэмээбэ.

— Хүндэ байдалда байгааш. Аба эжы хоёрой шамда туһалхашье байгаа һаань, шамайе орхёод ябажа шадаагүйб...— гэжэ Буянта юушьеб дутуу хэлэнэндэ, дуутай болобо.

Энэзниинь Ганбата өөрынхөөрээ ойлгобо. Аяар дайнай урда жэл хоёр эсэгэнэрэйнгээ бүһэнүүдээ андалдаһые Буянта мэдээд байна гээд тэрэ таахадал гээ. «Эсэгэ эхын үреэлтэй һэн хойноо шамда үяягатай хүншни ха юмбиб, хүндэ байдалда ороод байхадаш орхёод ябашажа шадаагүйб»,— гэбэ ёһотой гээд Буянта тухай һанаашье һаа:— Һайнши даа, Буянта,— гэжэ Ганбата хэлээд, баһал ямаршьеб таамаг гуниг-тайшагаар энэзбхилжэ:— Нам тухай һанаагаа зобохо нэгэшье басаган... намда үгы, хаанашье үгы гээд һанадаг байгааб...— гэбэ.

— Ши нам тухай иигэжэ хэлэнэ гээшэ гүш?— гээд Буянта гайхаһан хэбэр үзүүлбэшье, гурэ э

ЭДЭБХИЕЭ ҮРГЭДХЭЕ

ДОСААФ-ай областной эмхиин пленумһээ

ДОСААФ-ай областной эмхиин гурбадахи пленум болоҗо, «Республикыын ажалшадай дунда сэрэгэй-патриотическа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ябаса тухай» асуудал зубшэн хэлсэгдэбэ. Дурсагдаҗа асуудалаар ДОСААФ-ай областной комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Н. А. Донцов элидхэл хэһэн байна.

Орон дотор оборонно эмхинүүдэй хүдэлмэри һайжаруулжа, совет арадые сэрэгэй-патриотическа талаар хүмүүжүүлхэ болон СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба хэхэ залуушуулые бэлдэхэ хэрэг һайжаруулхада, ДОСААФ-ай үүргэнь нилээд ехэ болоо, үргэдее гэжэ КПСС-эй ЦК-гай ДОСААФ-ай бүхэсоюзна Х съездын нэрэ дээрэ эльгээһэн амаршалга соо тэмдэглэгдээ һэн.

Иимэ ехэ сэгнэлтэ бидэнэрэй ажалаа бүри һайнаар бэелүүлхэ байһаниемнай батадхаа, уялгалаа һэн. Мүнөө манай республикын хэдэн мянган хүбүүд, бесагад сэрэгэй-техническэ һурагсалда эдэбхитэйгээр хабаадуулагданхай, шэлэн олоһон мэргэжэлээ дээшэлүүлжэ ябана. Манай совет арад оборонын эмхинүүдые эрэлхэг зоригтой, патриотизмын ёһотойл һургуули гэжэ тоолохо ёһоороо тоолодог юм.

ДОСААФ-ай бүхэсоюзна Х съездын һүүлээр республикын оборонно эмхи КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, партийна, совет эмхинүүдэй хүтэлбэри доро ажалшадай дунда ябуулагдажа байдаг сэрэгэй-патриотическа, интернациональна хүмүүжүүлгынгээ хүдэлмэридэ зарим тэды амжалта түйлаа гэзэ, Мүнөө республика соо 600-һаа дээшэ ниитын эдэбхитэй, дайнай, ажалай ветераннуд, уялгата албанһеа бусажа ерэһэн сэрэгшэд бидэнэртэ горитой туһаламжа үзүүлнэ. Эдэнэр залуу үеэтэй дунда хүмүүжүүлгын, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, Коммунис партийн, совет арадай болон Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үнэгэрһэн үеын дайшалхы алдарта зам тухай дэлгэрэнгыгээр, ойлгосотойгоор хөөрэжэ, харуулжа үгэнэ гээшэ. Илангаяа залуушуулай дунда мэдээжэ «Дурасхаалай вахта», «Илалтын туг доро» гэһэн хэмжээ ябуулганууд, ДОСААФ-ай үдэрнүүд, оборонно-ниитын һара, «долоон хоног» хаа хаанагүй, олон зоной хабаадалгатайгаар үнэгэрэгдэдэг болоходонь һайшаалтай гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Арад зоной дунда сэрэгэй-патриотическа, оборонно-ниитын хэмжээ ябуулга эдэбхитэйгээр ябуулжа байдаг ДОСААФ-ай эмхинүүд олошороо. Тэдэнэй дундаһаа ДОСААФ-ай, Советскэ, Октябрьска, Захааминай Хяагтын, Хоринскэ, Кабанскын райкомуудые нэрлэлтэй. Эдэ районуудта сэрэгшэд-интернационалистнуудай, сэрэгэй албанда мордогшодой слёдууд, «Эхэ ороной хамгаалхаар бэлэмди», «Эрэлхэг зоригой хэшээл», «Манай үеын хүн», гэһэн уряа доро хэмжээ ябуулганууд эмхи гуримтайгаар үнэгэрэгдэдэг, эмхидхэгдэдэг болоо. Энээнһээ гадна совет арадай, КПСС-эй революционно, дайнай болон ажалай алдар солото ёһо гуримуудта зорюулагданһан хэмжээ ябуулганнуудта залуушуул-комсомолшууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана, мэдэгдээгүй шухала зүйлнүүдые ологожо, олоной үзэмжэдэ табина. Үнэгэрһэн үе соо Бэшүүрэй районой залуушуул, Улаан-Удын 31-дэхи һүргуулиин һурагшад, илангаяа пионернүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ баатарай үхэлөөр унаһан нютагайнгаа 490 хүнэй нэрэ обогуудые тодоруулжа, түрэлхидтэнь дуулгаһан, хүшөөнүүд дээрэнь нэрэнүүдыень бэшэһэн байна. Иимэ жэшээнүүдые Прибайкалиин, Загарайн, Баргузинскэ, Тункинскэ, Кижингэ, Мухоршибирэ, Заиграйскэ, Закаменскэ, Иволгинскэ, Тарбагатайскэ, Хоринскэ, Кабанскэ, Бичурскэ, Селенгинскэ, Кижингинскэ, Мухоршибирск